24. szám Budapest, 1908 junius 12. V. évfolyam

MAGYAR VASUTAS

A VASUTI MUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Garay-utca 16. szám, II. emelet, 9, ahová minden levél és küldemény cimzendő.

Megjelenik minden héten pénteken.

Előfizetési árak: Egy hóra — — — — — —.80 kor. Negyedévre — — — — 2.40 „ Félévre — — — — — 4.80 kor. Egyes szám — — — — —.20 „ A Szövetség tagjai dijtalanul kapják.

Mi lesz a rövidebb munkaidővel?

Ezt a kérdést intézik özönével a vasutasok mihozzánk.

Érthetetlen okokból a Máv. igazgazgatósága még mindig nem tett eleget a kereskedelemügyi miniszter idevonatkozó rendeletének.

Az ügyet — ugy látszik — a Máv. igazgatósága elhagyja aludni, de kell, hogy ébren tartsa a vasuti munkásság. Legközelebb ebben a tárgyban a főváros vasuti munkassága

nyilvános gyüléseket

tart. Kell, hogy a vidék is kövesse példájukat.

Addig is azonban a mühelyi munkási bizottságok feladata, hogy ezt az ügyet dülőre segitsék. A vasutasságnak ki kell vivnia a 9 órai munkaidőt!

Értesités!

A betegsegélyző pénztár közgyülése f. hó 14-én, d. e. 10 órakor a k. p. u. tanácstermében tartja közgyülését. Ezt megelőzőleg a küldöttek a Vasuti Munkások Országos Szövetsége központi irodájában (Budapest, VII., Garay-utca 16, I. 6)

értekezletet

tartanak, amelyre a küldöttek szives megjelenését kéri

az elnökség.

Akik a ti filléreitekből huznak hasznot, azok az üzletemberek kötelesek benneteket támogatni azzal, hogy a Magyar Vasutast előfizetik.

A Máv. betegsegélyző pénztára közgyülése.

Lapunkban közöljük a Máv. betegsegélyző pénztárának ez évi rendes közgyülésére kibocsátott meghivót. A közgyülés egybehivása oly rövid idő alatt, szinte meglepetésszerüen történt, hogy bátran lehet következtetni, hogy ismét valami titkos terv lappang a pénztár igazgatóságának boszorkányüstjében.

Az alapszabályok rendelkezése szerint a közgyülés a megtartás előtt legalább 10 nappal hirdetendő ki a vasutintézet hivatalos lapjában. E helyett a meghivó az e hó 6-án megjelent hivatalos lapban lett kihirdetve 14-ére. Az előirt szabályszerü idő tehát nincs betartva. Különösen fontos jelentőséggel bir ez a hirtelen egybehivás azért, mert ezuttal a pénztár igazgatóságának az uj biztositási törvény alapján kell alakulnia.

Az uj törvény életbeléptetése körül támadt zürzavarban a Máv. pénztára sem alkalmazkodhatott készen kialakult helyzethez. A pénztár kezelésében és vezetésében részben még ma is a régi, eddig nem módositott alapszabályok irányadók. Mig az uj törvény ugyanis a képviselet kérdésében a paritás elvét teszi kötelezővé, addig a pénztár alapszabályainak 24. §-a szerint a vasutintézet 6, a biztositott alkalmazottak csupán 4 taggal volnának az igazgatóságban képviselve. Ezt a kérdést azért tartjuk fontosnak ezuttal felvetni, mert nem vagyunk tájékozva aziránt, hogy kivánja-e a vasutintézet igazgatósága az alapszabályok 24. § *e*) pontjában biztositott kijelölési jogát gyakorolni? Ha ezt a jogot gyakorolja, összeütközésbe jut a törvénynyel, amely az egyenlő képviseletet minden, a törvény alapján alakult pénztárra, tehát a Máv. betegsegélyző pénztárára is kötelezőnek mondja ki. Elismerjük, hogy a helyzet kissé bonyolult. De azt is tudjuk, hogy a kibontakozás könnyü. Az alapszabályok ugyanis jogot biztositanak a vasutintézet igazgatási szerveinek arra, hogy négy főbb kezelési ág egy-egy tisztviselője hivatalból tagja legyen a betegsegélyző pénztár igazgatóságának. Ezt a képviseletet a törvényes paritás szempontjából mi természetesnek tekintjük. Ámde a régi törvény a munkaadónak csak egyharmad képviseletet biztositott, a Máv. betegsegelyző pénztárának igazgatóságában ennek dacára 6 munkaadó állott 4 alkalmazottal szemben.

Ezt az ellentétet az igazgatóság most egy csapásra megszüntethetné azzal, ha a négy megnevezett igazgatósági széken felül a maga részéről többet ki nem jelöl. Ezzel eleget tenne a törvénynek s megszüntetné az eddig fennállott visszás állapotot. De különösen megszüntethetné a biztositott alkalmazottak által e tekintetben táplált jogos elégületlenségét. E tekintetben tehát a várakozás alláspontjára helyezkedünk.

Más kérdés azonban az, hogy a biztositott alkalmazottak a reájuk eső négy holyre kiket választanak meg. A törvény e tekintetben is határozottan rendelkezik s kitérést nem tür. A biztositott alkalmazottak saját képviselőiket az igazgatóságba kizárólag önmaguk választják küldötteik által. Itt már tisztán a biztositott alkalmazottak küldötteitől függ, hogy kiket óhajtanak a nagy és fontos feladatokkal foglalkozó igazgatóságba a maguk részéről beküldeni.

Egy percig sem akarunk kételkedni abban, hogy a küldöttek választása az öntudatosan szervezett vasuti munkások jelöltjeire esik. Oly fontos feladatokkal felruházott testületbe, mint a pénztár igazgatósága, csak világosan látó, előitéletektől és szolgalelkűségtől ment öntudatos embereket szabad választani. Ott, ahol a tulajdonképpen érdekeltek: a segélyt váró munkástársak életbevágó érdekeiről van szó, vétek volna a törvény által amugy is igaztalanul kimért képviseletet a munkaadó-intézet előnyére elalkudni vagy eljátszani.

Azért is komoly intelemmel lépünk a közgyülés alkalmazott-küldöttei elé, hogy a részükre biztositott négy hely betöltésénél minden melléktekintet nélkül a munkások érdekeit tartsák szem előtt.

Az öntudatosan szervezett munkások egyedül azok, akik törvényesen létesitett munkásjóléti intézményeket fentartani és fejleszteni képesek. Ezt számtalan példa bizonyitja és minden becsületesen gondolkodó ember elismeri. Mutassák meg tehát a betegsegélyző pénztárnak küldöttei is, hogy választásukkal a pénztár fejlesztésére törekszenek.

———

Egyről-másról.

Amerre csak vasutas van, ott most mindenütt a jutalékokról és az ugynevezett salátapénzekről beszélnek. Keserüséggel emlegetik, hogy amit a fizetésrendezés révén itt-ott papiroson kaptak, azt most a jutalékok és a „salátapénzek“ megröviditésével, sőt több helyen teljes megszüntetésével megfizettetik velük. Hát mi sohase voltunk barátai semmiféle jutaléknak és akkordnak, mert szociális felfogásunk szerint azt erkölcstelen dolognak tartjuk. Mert mi is a jutalék? Semmi egyéb, mint hitvány dijazása egy olyan munkatöbbletnek, amelyben a vasutas a kapitalizmus molochjának pihenő ideje megröviditésével és egészségének feláldozásával hoz áldozatot, olyan áldozatot, amelyből neki a sovány garasokon kivül egyéb haszna nincsen. No már most, mi értékesebb a vasutasra: az egészségügyi szempont és emberhez méltó pihenési idő-e, avagy az a néhány garasocska, amelyet felsőbbsége kegyes vállveregetés közben neki juttatni méltóztatik? Mi azt hisszük — ebben megegyezik velünk minden józan gondolkodásu vasutas —, hogy a jutalékok szivesen elengedhetők s egyáltalában nincsen semmi szükség arra, hogy különösen a kisemberek valami erősebb küzdelmet folytassanak érte s tegyük hozzá még azt is, hogy főnök uraik zsebjéért ostobaság volna valami különösen exponálni magukat. Hiszen nyilván láthatják, hogy a jutalékok és jutalmak kiosztásánál az oroszlánrészt mindig azok viszik el, akik csak parancsoltak, de nem dolgoztak és hitvány garasokat kapnak azok, akik engedelmeskedtek és életük és egészségük kockáztatásával folytonosan dolgoztak. Ezt nevezik minálunk osztályigazságnak. A kocsitoló, a raktári munkás, a raktáros stb. mindig sokkal kisebb és sokkal rosszabb jutalékban részesül, mint az arany és pléhgalléros hivatalnok urak, akik pedig vajmi nagyon ritkán szokták vásárra vinni az irhájukat. A kis emberek törekvése tehát odairányuljon, hogy figyelemre sem méltatva a rájuk nézve ugyszólván mit sem számitó jutalékokat és segélyeket, a munkaadó vasuti intézeteket a munkaidő becsületes és emberséges szabályozására szoritsák s a munkahelyeken a kor kivánalmainak megfelelő egészségügyi berendezések felállitását sürgessék. Ha aztán ezek becsületes teljesitése után a vasutintézetek még mindig adnak jutalékokat, mindenesetre szép dolog lesz; hanem hogy jutalékokban részesüljenek a más bőre árán olyanok, akik annak megszerzésében részt alig vettek, az egyenesen elitélendő s a szervezett vasutasságnak minden erejével oda kell hatnia, hogy a szocialista felfogással merőben ellentétes jutalék- és akkordrendszer minden vonatkozásában és minden alakjában eltöröltessék a föld szinéről. Tisztességes fizetés, emberséges bánásmód és emberhez méltó munkaidők életbeléptetése sokkal fontosabb, mint az emberi erő kiuzsorázásán alapuló jutalék.

*

Uj egyenruhát is kapnak a vasutasok! Hála istennek, ismét közelebb jöttek tehát az uj Eldorádóhoz! Mert, tetszik tudni, a vasutasok boldogságához most már mi se hiányzott egyéb, mint az uj diszegyenruha, amihez most már természetesen a kard is hozzájárul.

Fizetésrendezésük hiba nélkül való, pragmatikájuk mintaszerü, a többi szociális kérdések közmegnyugvást keltő megoldásán nem kisebb bölcsességü ember dolgozik, mint a nemzet grófja: Batthyány Tivadar ur. No most még csak valamivel elfogadhatóbb gunyát kellett kérni, mert ami baj, baleset és torlódás a Máv.-ot a mult években érte, azt csakis azon körülmény idézte elő, hogy a vasutasok egyenruhája nem volt megfelelő s — oh uram bocsá' — még mindig nem volt kardjuk. De most már lesz!

Mint értesülünk, már készek is a tervek s már próbák is történtek az uj egyenruhával. Állitólag az Operaház szabója találta ki azt a mintát, amelytől egyszerre boldog lesz minden vasutas. Mi természetesen mint mindig, ugy most is örvendezve látjuk, hogy hogyan javul a vasutas helyzete. Mert igenis, javulni fog ezzel is!

Nincs ugyanis alkalmasabb dolog az éhség elkergetésére, mint egy jól, a testhez idomuló uniformis s ha ehez még kardot is köt a vasutas, minden nyomoruság ezer mérföldnyire fog szaladni tőle.

Már hiába beszélünk, ami igaz, az igaz, nagy kormányunk dicső nevéhez nemcsak a pragmatika, hanem az uj vasutas mundér dicsősége is hozzá fog tapadni s ha majd Budapest utcáin látni fogjuk a fényes öltözékü vasutas daliákat végigcsörömpölni, jusson eszünkbe, hogy ebben is a kormány véghetetlen vasutasszeretete nyilatkozott meg. Atyailag gondoskodott ugyanis róla, hogy a vasutasoknak ezentul szükség idején legyen mit — a zálogházba vágni.

*

Ki gondolta volna ezelőtt tiz évvel, hogy lesz idő, amikor keresni fogják a vasuti munkásság barátságát? Bizony magunk sem mertünk volna ilyesmire gondolni még álmunkban sem. S most mit látunk utonutfélen? A főnökségek s a többi felsőbb gondviselők egyre-másra rendeznek hazafias sörözéseket, parázs zászlószenteléseket, emlékkő megkoszoruzásokat stb. A multkoriban Varga főfelügyelő ur üzletében volt hazafias sörözés, ami csak annyiban volt kimagaslóbb a többi hasonló sörözés közül, mert mint gyönyörködve volt alkalmunk láthatni, két káplán felügyelete alatt, tehát az anyaszentegyház parancsainak szigoru szemmeltartása mellett esett meg.

Élvezettel és gyönyörködve szemléltük Reich Izsákot, a keresztény-szociálist, amint átszellemült arccal bocsátotta magába az áldott habokat; az Ur szolgái pedig megelégedetten szemlélték Izsákot, az Ur aklának ezt a legujabb és legértékesebb juhocskáját és gyönyörködének benne. No mert ilyent nem egyhamar fognak!

SZEMLE.

A tüdővészesekért.

Zenével, muzsikaszóval, gyermekfelvonulással és több ilyen látványossággal egybekötött cécóval akarták a tüdővészeseket megmenteni.

A vállalkozás azonban nem ütött be. Az összegyüjtött sok mázsa rézkrajcár még a humbug költségeit sem födözte. Nem is lehet ily módon a tüdőbetegek érdekében semmit sem tenni.

Az ilyen akcióknak már azért sem lehet sikere, mert *jótékonykodás* örve alatt akarják a betegeket megmenteni, ahelyett, hogy maga az állam igyekeznék megmenteni, nem a betegeket, de magát a még egészséges társadalmat megóvni a szörnyü kórtól.

Hogy az állam ezen a téren mennyit tesz, hát azzal tisztában vagyunk. Hébe-hóba megjelenik egy kegyelmes rendelet, amely utasitja például a Máv.-ot, hogy valamelyik szanatóriumban tegyen ágyalapitványt. A Máv. letétbe helyez egynéhány ezer koronát, amelynek kamatai fejében azután időnként el-elhelyez egy-egy tüdőbeteget a szanatóriumban.

Pedig hát a tüdővészt nem akkor kellene gyógyitani, amikor a baj már megvan, hanem elejét kellene venni annak, hogy terjedhessen.

Nem a betegek kigyógyitására hanem az egészségesek megóvására kellene a fősulyt helyezni.

Azt pedig, hogy miként kell a tüdővésztől óvakodni, hallottunk eleget. Tudjuk, hogy jól kell táplálkoznunk, de nem tudjuk, hogy *miből* szerezzük ezt be.

Tudjuk, hogy nagy, szellős és tiszta lakásban kell laknunk, de nem tudjuk a horribilis házbért előteremteni. Tudjuk, hogy sokat kell a szabad levegőn tartózkodnunk, csak a Máv. nem akarja ennek a lehetőségét megadni. Mert amig olyan hosszu munkaidő divik a Máv.-nál, mint a mostani, addig vajmi kevés időt tölthet a vasutas a szabad levegőn.

Az öntudatos vasutasok feladata ezen a téren is hathatós, maradandó munkát kifejteni. A tüdővész leküzdését azoktól hiába várják, akik a legkisebb köhögéskor nyomban a Riviérára meg Egyptomba menekülnek.

A tüdővész proletárbetegség. Elsősorban tehát a proletárság érdeke, hogy védekezzék ellene.

A vasutasságnak is minden eszközt meg kell ragadnia, hogy szembeszálljon a tüdővészszel.

—

Az alkokol és a vasut.

Baden nagyhercegség gépeit igen szereti a Máv. utánozni, most alkalma nyilnék neki egy más dologban is tanulni, a badeni kormány egy nyilatkozatából.

Elismeri a badeni kormány, hogy egyes vasuti kantinokban még alkoholt árusitanak. Ezeknek engedélyei azonban még oly időben adattak, amikor még alkoholmentes italok nem igen voltak. Ezen az állapotokon az utóbbi időben azonban oly módon igyekezett segiteni, hogy az egyes főnökségeket nyomatékkal utasitotta arra, hogy az alkalmazottaknak jó és olcsó alkoholmentes italok vételét szolgálat közben is megkönnyitsék.

Az összes munkásszemélyzetnek, sőt egyes, az időjárás szeszélyeinek kitett hivatalnokoknak is *az egész éven át teljesen ingyen adnak kávét*, egy egész sereg kantin pedig szikviz és citromszörp előállitására van berendezve.

Bizonyos határkörökben ezek látják el az összes állomásokat készitményeikkel.

Egy üveg szikviz 3 pfennigbe ($3^6/_{10}$ fill.), egy üveg citromszörp 6 pfennigbe ($7^2/_{10}$ fill.) kerül. A szállitáshoz szükséges ládákat a badeni vasutak adják és a szállitás teljesen dijmentesen történik.

A kantinokban a szükséghez mért mennyiségben tej, tea, kakao, dengyumolcs stb. szerfelett olcsó árban mindig kapható. Ezeknek a kantinoknak kizárólagosan az a céljuk, hogy olcsó, de jó minőségü ételeket szolgáljanak, de oly módon, hogy a szolgálatközbeni pihenőidők alatt a vasutasság ne veszitsen el időt a várakozással, azonban nem tekinthetők eme kantinok szórakozó vagy mulató helyeknek.

Magának a vasutnak és a forgalombiztonságnak az érdeke követeli azt, hogy az alkalmazottak részére a szolgálatközbeni alkoholélvezetet megnehezitsék.

Tapasztalat szerint, még a legcsekélyebb mennyiségben élvezett alkohol is veszélythozó lehet.

A badeni kormány még nem tehette meg, hogy a vasutasokat az alkohol élvezetétől eltiltsa, annyit azonban mégis megtett, amennyit a forgalom biztonsága szempontjából megtenni tartozott.

Az igazgatóságnak számos oka van arra, hogy az alkoholivást elő ne mozditsa, különösen azáltal, hogy a szeszes italok kimérését a kantinokban megtürje. A kantinokat ugy helyezik el, hogy a pályaudvarok minden munkahelyéről könnyen hozzáférhetők legyenek. Ha azonban ama kantinokban, amelyekben szeszes italt is mérnek ki, alkoholmentes italokat is árusitanak, ugy az alkoholtilalom keresztülvitele igen nehézzé lesz.

A tapasztalat ugyanis azt bizonyitja, hogy ilyen kantinokban a látogatók legnagyobb része az alkoholt részesiti előnyben, legtöbbször nem annyira hajlamból, mint inkább az elterjedt szokás miatt.

Az alkoholmentes kantinok felállitásának kisérlete egy pár évvel ezelőtt *az alkalmazottak soráról indult ki.*

Az eredmény igen kedvező volt. A *heidelbergi* kis kantin nagy kávécsarnokká alakult, amilyen ma már 11 áll fenn a badeni állomásokon.

A fejlődés ezen a téren annál szembeszökőbb, mert a felsőbbségek semmiféle

nyomást nem gyakorolnak az alkalmazottakra aziránt, hogy eme alkoholmentes kantinokat látogassák.

Nálunk nem igy áll a dolog. Hiába küzd a vasutasság öntudatos része az alkohol ellen. A felsőbbség előtt az a derék vasutas, aki legjobban birja az italt. Arra minden nap van eset, hogy *„itasság“* miatt szigoruan büntetik egyik-másik vasutast, arra azonban még nem gondol a Máv., hogy az iszákosságnak elejét is lehetne, sőt kellene is venni.

Enélkül a részeg ember büntetése is csak eső után köpönyeg.

—

Vasfegyelem.

A vasut urainak hóbortjai közé tartozik a *vasfegyelem* is. Szó sincs róla, szükség van fegyelemre, de semmi szükség sincs arra, hogy ezt a fegyelmet tulzásokba vigyék.

Már pedig a vasutak kényurai minden csipp-csupp ügyből *hatalmi kérdést csinálnak.* Még a szolgálati ügyeken kivül eső dolgokba is belekontárkodnak. Jaj annak, akinek azután velük gyülik meg a baja. A szolgálati rendtartásnak bizonyára lesz egy olyan szakasza, amelyet a kiszemelt áldozat ellen alkalmazni lehet.

Vannak néha olyan dolgok, hogy a *vasfegyelem* ilyetén való alkalmazása miatt az embernek a szeme-szája eláll. És a vasut vaskalapos urait lehetetlen arról meggyőzni, hogy eljárásuk helytelen. Nincs olyan ékesszólásu ember, aki a vasutas kisistenekkel el tudná hitetni, hogy az a *vasfegyelem,* amelyet ők teremtettek a vasutnál, csak komédia, vagy legjobb esetben zsarnokság.

De amire ezeket az urakat nem lehetett mindeddig kioktatni, azt megtette most a hadügyminiszter: *elrendelte, hogy panasz elbirálására nem jogosult az, aki ellen a panasz irányul.*

Hát a vasutnál hogy állunk?

Ugy, hogy a főnök ur maga itéli el azokat, akik ő ellene mukkanni mertek; a pályafelvigyázó végig ostorozza, aki őt — ha nem is ok nélkül — visszaéléssel meri vádolni.

Minden esetben maguk a megvádolt, a bepanaszolt egyének itélkeznek. Csak nagynéha akad egy-két szemérmesebb feljebbvaló, aki nem akar a saját maga ügyében biró lenni.

Ilyenkor az illető felterjeszti ügyét-baját az üzletvezetőséghez vagy az igazgatósághoz, ahonnan azonban csakhamar vissza is adják: *„saját hatáskörében leendő elintézés végett“.*

Hát persze, hogy az eddig szemérmes feljebbvaló erre nagyot változik. Amig eddig nem akart a saját maga ügyében biró lenni, most egyszerre más nézetre jut. A felülről jött jó tanácsot megfogadja és ama alantosát, aki ellene foglalt állást, 10—20 korona büntetésekkel, nyolc napi sétákkal stb.-vel *„saját hatáskörében“* sujtja.

Ugy látszik, ma-holnap oda jutunk, hogy az antimilitarista küzdelmet egy vasutellenes küzdelem fogja felváltani. A vasutak ugy össze-vissza apródonként éppen annyi embert gyilkolnak le, mint egyik-másik háboru, na meg, amig a katonaságnál lassan-lassan mégis csak beszivárog egy kis modern szellem, addig a vasut istenei összeszedik azokat a rongyokat, amelyeket maga a militarizmus is kihajitott. Igy volt ez a fegyelmi biróságok szervezésénél is és igy van ez azzal az ügygyel is, amelyet fentebb megirtunk.

A vasutas jupitereknek azonban mindez bliktri, s bár ha nagyon jól ismerik a latin mondást: *Fiat justitia et pereat mundi,* (Legyen igazság és vesszen a világ.) azonban ezt a vasut urai igen szépen elcsavarták, mondván: Vesszen az igazság, csak *tekintély legyen.* Mert a vasutnál nem az igazság a fő, hanem a felsőbbségi tekintély megóvása. Még akkor is, ha ez a tekintély csak ugy ragyog a folttól, amely nem tisztit.

A nesseldorfi kocsigyár,

A ország agrárius urai össze-összedugják a fejeiket és törvényt hoznak: ilyen meg amolyan büntetés terhe alatt tilos a kivándorlás. Oh persze, hogy csak az amerikai kivándorlás büntethető! Az átkos Ausztria-Bécsbe csak hadd sétáljon át a magyar munkás, ott dolgozhatik, amig belegebed, de onnét pénzt nem fog hazaküldeni, mint az a proletártestvére, aki Amerikában kereste, sőt legtöbbször meg is találta a boldogulását.

A magyar kormány időnként óva inti a magyar népet, hogy Kanadában, Braziliában vagy itt és ott valahol a tengeren tul, nagy a munkahiány, alacsonyak a munkabérek, hát magyar munkás valahogy arrafelé ne vetődjék. Arról azonban még eddig sohasem hallottunk, hogy valaki óva intette volna az ország munkásságát, hogy a *nesseldorfi* waggongyártól (Morvaország) őrizkedjék.

Esze-ágában sincs az illetékes köröknek ezt megtenni. Minek is? Hiszen a *nessseldorfi* kocsigyár egyike ama gyáraknak, amelyre a magyar gyárosok alkalomadtán hivatkozhatnak, hogy lám, a külföldi gyárak sem fizetnek többet, mint ők jó maguk.

Ennek a hires cégnek magyarországi főügynöksége Ruttkán van. A főlélekkereskedő egy Máv. raktáros, aki a 3 fillérre terjedő német-csehnyelvü röpiratok terjesztését vállalta magára és időnként illő honorárium fejében ilyen leveleket küldözget:

2 gutte Eisehndrecher schicke ich und bihnen 2—3 Táge kommen a pár Tischler 'Anstraicher und Schlosser.

Hochachtungsvoll
Julius Szanitzik, Depot Vervalter.

(Két jó vasesztergályost küldök és 2—3 napon belül egy pár asztalos, mázoló és lakatos is jön.

Tisztelettel
Szanitzik Gyula
raktáros.)

Hogy olvasóinknak fogalmuk legyen a nesseldorfi kocsigyár munkabéreiről, hát a kecsegtető prospektus óránként 20—30 fillért *igér.* De csak *igér.* A valóság azonban messze, az igéret mögött marad.

Hogy mennyi a munkaidő, azt a gyár semmiféle kérdezősködésre *nem mondja* meg.

Ehelyett részletesen ir a „Männerheim“-ről (Férfiotthon), ahol naponta 11—28 fillérért nyerhetnek szállást a munkások és ahol *minden hónapban egyszer cserélik ki az ágynemüt.*

Ezt nem mi mondjuk, hanem maga a gyár munkásfogdosó felhivása.

A gyár adja az élelmet is, napi 1 korona 6 fillérért, ugy hogy akárhány munkás napi 2 korona keresetének a felét visszaadja a gyárnak.

Óva intjük olvasóinkat a nesseldorfi rabszolgateleptől.

—

A Dv. betegsegélyző pénztára.

Mint ismeretes, a Dv. betegsegélyző pénztára április végén tartotta közgyülését. Ennek a közgyülésnek jegyzőkönyve most nyomtatásban is megjelent. Ebből a jegyzőkönyvből közöljük a következőket:

Az 1907. évi junius hó 30-ával felszámolt betegsegélyző pénztár vagyonának felhasználása, illetve további rendeltetése tekintetében elnök ur elsősorban kitér az 1907. évi XIX. t.-c. ama rendelkezésére, mely a tagok felvétele tekintetében intézkedik. Felvilágositja ugyanis a közgyülési küldötteket, hogy az 1891. évi XIV. t.-c. alapján 2400 korona évi fizetés, vagy 8 korona napibérrel alkalmazottak eddig egyformán kötelezett tagjai voltak a pénztárnak. Az uj törvény ezzel szemben uj állapotot teremtett, amennyiben az évi fizetéssel alkalmazott olyan egyéneket, kiknek a szolgálati rendtartás értelmében megbetegedésük esetén fizetésük 20 héten át kijár, a kötelező biztositást betegség esetére nem terjesztette ki. Miután ezen személyzet egyrészt jogot szerzett arra, hogy a betegség esetére való biztositás áldásában részesüljön, másrészt a munkaadó társaságnak is érdeke, hogy alkalmazottainak ez a csoportja is biztositassék, a társaság elhatározta, hogy a véglegesen kinevezett altiszt- és szolgaszemélyzet részére egy külön betegsegélyezési intézetet létesit.

Miután ezek szerint a vállalati pénztárból a végleges személyzet kiválik, szükségesnek mutatkozik, hogy a felszámolt betegsegélyző pénztárnak a vagyonából a véglegesen kinevezett személyzet részére létesülő betegsegélyző intézet is részesedjék. Elnök ur rámutat azon köztudomásu tényre, hogy a betegsegélyző pénztár meglévő vagyonának a gyarapodása jóformán csak annak köszönhető, hogy ez a végleges személyzet, eltekintve nagyobb összegü hozzájárulásától, a betegsegélyző pénztár teljesitményeit jóval kisebb mértékben vette igénybe, mint a napibéres személyzet, mert amig a napibérben állók táppénzt huztak, addig a tagok ezen csoportja ily cimen semmit sem kapott, a többi teljesitmények pedig teljesen egyenlők voltak. Ebből kifolyólag elnök ur a közgyülésnek két javaslatot fog tenni, é. p. az első a felszámolt betegsegélyző pénztár megállapitott vagyonának szétosztására, a második pedig az 1907. évi XIX. t.-c. alapján müködő betegsegélyző pénztárnak juttatandó vagyonrész kamatainak felhasználása tekintetében.

ad 1. A felszámolt betegsegélyző pénztárnak mérlegszerüleg megállapitott vagyonának az 1907. évi junius hó 30-ika előtt megbetegedett és 1907. évi julius hó 1-én is tul még betegállományban maradt tagok gyógyköltségeinek ezt a vagyont terhelő összegnek levonása után fenmaradó vagyon, hivatkozással fenti megokolásra, a két betegsegélyző intézmény közt egyenlő részekben osztassék fel.

ad 2. Az igy a vállalati betegsegélyző pénztárnak jutó fele rész kamatai, ezentul betegsegélyezési célokra, nevezetesen:

a) *28 napi kórházápolási költségen tul felmerülő kórházi költségek födözésére;*

b) *fürdő- és egyéb készpénz-segélyekre forditassék, melyek kiutalványozása az igazgatóság hatáskörének tartatik fenn.*

Az 1907. év II. felében elért és eddig még fel nem használt kamatok szintén szétosztandók a két betegsegélyző intézet között.

Elnök ur felteszi a kérdést, hogy a közgyülés hozzájárul-e ezen javaslatához, mire ezt a közgyülés helyeslőleg és egyhangulag elfogadja.

—

KÜLFÖLD.

A francia vasutasok kongresszusa. A francia vasuti alkalmazottak és munkások XIX. kongresszusa nem régiben tartotta üléseit, a párisi munkásbörzén. 163 küldött, 187 helyi csoportját az országos vasutas szindikátusnak képviselte a kongresszuson. Az elmult év minden tekintetben kielégitő volt. A taglétszám 52492-re emelkedett, a csoportok száma 122-ről 187-re. A legnagyobb csoportja *Lille* 2130 taggal.

A pénztári jelentés szerint az összes bevétel 168,502 frank, a kiadások összege pedig 144,004 frank. Agitációra 8168, sztrájksegélyre 7508, jogvédelemre 14972 frankot forditottak. A szindikátus kint lévő követelése 24,497 frank, a készpénzállomány pedig 65,339 frank. Lapjuk hetenként jelenik meg és 2000 frank nyereséget hozott.

Hosszu vitát idézett elő, hogy a vasuttársaságok által el kell ismertetni a szindikátust. *Geurard,* a szindikátus titkára, azt mondta, hogy bizzék a kongresszus a tömegek erejében. A vasuttársaságok ma már belátják, hogy a szindikátus oly tényező, amelylyel számolniok kell.

A kongresszus elfogadta azt az inditványt, amely szerint a szervezetek központi közlönyét, a *„La Voix du Peuple“-t* mindenütt előfizetik.

Állástfoglalt még a kongresszus május elsejét és az általános sztrájkot illetőleg is, anélkül azonban, hogy ezt illetőleg a napot is meghatározta volna, nehogy az 1898 évihez hasonló vereség érje a szervezetet.

—

A szolgálati és munkaidő.

Eddig szólás-mondás volt: Ugy készül, mint a lucaszék.

Most már módosithatjuk: Ugy készül, mint a 9 és fél órai munkaidő.

Hiába ad ki a kegyelmes Miniszter Ur rendeletet, a Máv. urai azt tesznek, ami nekik tetszik, sőt képesek a minisztert arról is meggyőzni, hogy a vasutasság érdeke, hogy a munkaidő jó hosszu legyen. Mi azonban, akik a vasuti munkásság igaz ügyéért harcolunk, bizony más mondók vagyunk. Hasábokat, sőt könyveket tudnánk irni a tulhosszu szolgálati és munkaidő *káros voltáról.*

Az egyszer elvitázhatlan tény, hogy az ipar fejlődése és a technikai haladás a vasutasoknak is előnyére válik, azonban szociálpolitikai tekintetben vajmi keveset tesznek érdekükben.

A szolgálat ma már egészen másmilyen, mint 10—15 évvel ezelőtt volt. Ma már több erőt és kitartást igényel, mert egyrészt évről-évre növekedik a forgalom, másrészt azonban ugy a vasuttársaságok, mint az állam is azon vannak, hogy minél több profitot szerezhessenek a vasutasok bőrén, különösen a tulhosszu szolgálati, illetve munkaidő révén, anélkül természetesen, hogy tekintettel lennének arra, vajjon a személyzet képes-e ennek a megterheltetésnek meg is felelni. Az is ismeretes, hogy a személyzet anyagi helyzete nem engedi meg, hogy a rohamosan elveszitett életerőt ugyanolyan mértékben pótolja is, aminek természetes következménye csupán az lehet, hogy a rosszul táplált test elvesziti ellentálló képességét, az idegek tulfeszitődnek, sőt meg is bomlanak.

A betegpénztárak évi jelentései élénken igazolják eme állitásunkat. A vasfegyelem is gondoskodik arról, hogy minden egyes ember a végső megfeszitéssel igyekezzék feladatának megfelelni.

Sajnos, ma már ezen a téren oda jutottunk, hogy még a forgalom és az utazók biztonságára sincsenek a vasutigazgatóságok tekintettel, annál kevésbé tartják szem előtt az alkalmazottak egészségét.

Éppen azért, mert a szolgálati idő tulhosszu, a pihenőidő pedig szerfölött rövid, ugyannyira, hogy ki sem alhatja magát a vasutas, igen gyakran megesik az, hogy a vasutast az álom szolgálat közben elnyomja.

A vonaton utazókkal is megesik ez. Ilyenkor minden lökésnél és füttyszóval ijedten rezzen össze. De hány vasutasnak volnának meg ma is épp csontjai, ha módjában állott volna a szolgálatba lépes előtt kialudnia magát.

A vasutas a lehető leghivebben és a legnagyobb odaadással igyekszik feladatát teljesiteni, azonban a természet is megköveteli a magáét. Különféle külső behatások alatt idegei és szelleme befolyásoltatnak s innét van az, hogy még otthon sem találja meg nyugalmát.

Minden zaj nyugtalanitja és odahaza is csak a szolgálatra, a veszélyekre gondol. Ilyen gondolatok korántsem segitik elő a pihenést.

Az időjárás is kártékonyan hat a vasutasra, mert hiszen esőnek, hónak, hidegnek, melegnek egyaránt ki van téve.

Az állomáson munkaközben kimelegszik, a fékbódéban pedig hideg szél éri. Minden pillanatban változhatik a hőmérsék is. A vér elromlik és beáll a szaggatás. Rheumatizmus, idegesség igen gyakori vasutas-betegségek, amelyek azután a többi bajokat is előidézik.

Tagadhatatlan, hogyha a személyzetnek nagyobb volna a pihenő ideje és a keresete, ugy mindeme bajok csökkennének, mert a pihent test tisztességesebben is táplálkozhatnék.

Meg aztán, ha a vasutasokat anyagi gondok nem gyötörnék, ugy örömmel és vig kedélylyel végezné szolgálatát. De igy minden második vasutas szegény, beteges és ideges.

A mértéktelenül hosszu munkaidő teherként nehezedik a családra is.

A házbéruzsora arra készteti a vasutast, hogy lakásoknak csufolt odukban lakjék.

Hogy milyen lehet a vasutas nyugalma az egy *„szobás"* lakásban, az elképzelhető.

Vagy türi a családapa gyermekei a zenebonát és akkor nem tud pihenni, vagy nem türi és akkor ugy segit magán, hogy gyermekeit az utcára küldi, amig ő pihen, avagy elmegy a korcsmába. Ilyen körülmények között nem csoda, ha az alkohol ördöge annyit kisért a vasutasok körében.

Mindehez még az igen gyakori büntetéspénzek is sorakoznak, amelyek a vasutasok amugy is szükös jövedelmeit még jobban redukálják.

Hogy ez a férj és feleség lelkiállapotára is kihat, azt a családi perpatvarok igazolják.

Sokkal inkább, mint valaha, *ki kell tartanunk tehát a 9 órai munkaidő követelése mellett.*

Már régen kötelessége lett volna a mérvadó köröknek ez irányban valamit tenni.

Másrészt azonban a vasutasok éppen ezen a téren is tapasztalhatják, hogy az illetékes helyek mit sem akarnak eziránt tenni. Erőteljes szervezkedéssel kell maguknak hozzá látni, hogy eme kulturellenes állapotok megszünjenek.

SZÖVETSÉGI ÜGYEK.

A Vasuti Munkások Országos Szövetségének hivatalos közleményei.

Központi iroda: VII., Garay-utca 16, I. em. 6. ajtó.

A szövetség központjának telefonszáma 76—01.

A központi iroda hivatalos órái délelőtt 8 órától délután 2 óráig megszakitás nélkül tartatnak. Délután 5 órától este 8 óráig az ügyeletes tart hivatalos órát. Vasárnap és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 12 óráig van hivatalos óra.

A központi vezetőség szombaton, e hó 13-án, este 7 órakor ülést tart.

A helyi csoportok közleményei.

A nagyváradi helyi csoport vezetősége a következőket hozza a tagok tudomására:

Kérjük a tagokat, hogy a havi járulékot az uj bizalmiférfiaknak fizessék.

Felszólitjuk ama tagokat, akik a tagsági dijjal hátralékban vannak, hogy azt mielőbb egyenlitsék ki, mert különben a tagok sorából töröltetnek.

Felkérjük a tagokat, hogyha lakást változtatnak, nyilvántartás végett a bizalmiférfiaknál jelentsék be.

A helyi csoport minden héten szombaton felolvasást, minden hó elseje utáni vasárnap pedig taggyülést tart. Felhivjuk a tagokat, hogy mindnyájan jelenjenek meg.

Hivatalos órák: kedden este 8-tól 10 óráig, vasárnap délután 3-tól 5 óráig.

A piski-i helyi csoport junius 15-én rendes havi taggyülést tart a Pál-féle vendéglőben.

A heti értekezletek ezután nem szerdán este 7 órakor, hanem a hónap elseje utáni vasárnap délután 2 órakor, egyébként pedig csütörtökön este 7 órakor tartatnak.

A petrozsényi tagokat arra kérjük, hogy befizetéseiket *Roszkos* András bizalmiférfinál eszközöljék és hogy bárminemü ügyben a piski-i helyi csoporthoz forduljanak.

A petrozsényi tagok vasárnap délután 2 órakor a piski-i helyi csoport könyvtárából (Árpád-ut 205) vehetnek ki könyveket.

A kaposvári helyi csoport vezetősége értesiti a tagtársakat, hogy aki a lapját nem kapta meg, az annál a bizalmiférfinál jelentse ezt be, akinél a havi járulékot fizeti, hogy ezáltal minden tagtárs a lapot lehetőleg pontosan megkaphassa.

Továbbá kérjük a t. tagtársakat, hogy tagsági könyveiket a bizalmiférfinak adják át ellenőrzés végett.

Az északi főmühelyi helyi csoport folyó hó 16-án, kedden este 6 órakor rendkivül fontos napirenddel taggyülést tart, amelyre a tagtársak tömeges megjelenését kéri *a vezetőség.*

Az istvántelki helyi csoport folyó hó 13-án, azaz szombaton este 6 órakor vezetőségi ülést tart. Felkéretnek a vezetőségi tagok, hogy pontosan megjelenni sziveskedjenek. *Az elnökség.*

Az istvántelki helyi csoport tagjai sziveskedjenek tagkönyvecskéiket a helyi csoportba rendezés és ellenőrzés végett beszolgáltatni.

A vezetőség.

Felolvasások.

A kaposvári helyi csoport folyó hó 17-én, szerdán este 7 és fél órakor saját helyiségében *tudományos felolvasást* rendez. Előadó Budapestről érkezik. Minden tagtárs megjelenjen!

A komáromi befizetőhely tagjai folyó hó 18-án, Urnapján, d. u. 3 órakor a Bódis-féle vendéglőben (Gyár-utca 7) értekezletet tartanak.

A szeretett főnökök.

— *Iglói levél.* —

A mult héten közöltünk egy *iglói* panaszos levelet s ahonnan eddig soha egy elfojtott jajszó sem hallatszott, most egyremásra kapjuk a leveleket, amelyek azonban cseppet sem örvendetes hireket sorolnak fel. Ezek közül egyet le is közlünk. Egy vasutas felesége irta. Ugy adjuk, amint kaptuk. Egyszerü, cikornyátlan stilusa bizonyságul szolgál arra nézve, hogy a benne foglaltak igaz dolgok.

Igló, 1908 junius 7.

Tisztelt szerkesztő ur!

A férjem haza hozott a Magyar Vasutas mult számából egy példányt, amelyből egy panaszos levelet olvasott fel nekem. Szegénynek ugy örült a lelke s nem mulasztotta el megjegyezni, hogy végre találkozott közülünk valaki, aki megtalálta a helyes irányt, amely felé a vonatkisérőknek haladni kellene.

Tisztelt szerkesztő ur, mielőtt azonban folytatnám levelem megirását, kötelességemnek tartom önnel tudatni, hogy én egy szervezett iparos leánya vagyok. Fel tudom fogni egy téves információ visszahatását, tehát megnyugtathatom önt, hogy levelem bátran leadhatja, mert ennek minden szaváért helyt állok. Egyben pedig kérem szerkesztő urat, sziveskedjék elnézni, ha levelem hosszura találna nyulni. Mert tessék elhinni, hogy már végtelen sok könyet apasztott szemünkből a sok nélkülözés és barbárizmus, amiben nemcsak férjeink, de mi asszonyok is részesülünk! Mert olyan két kegyetlen basát, mint *Vojnár* áll. főnök és helyettese *Szövérfi* (az utóbbit valószinüleg basáskodásáért most elő is léptettek), keresni kell. Egy vonatkisérő felesége bement Vojnár főnök urhoz aláiratni a szénváltási utalványt, mert férje uton volt, kis csecsemője pedig hideg szobában didergett. Midőn benyit az asszonyka a főnök ur hivatalába, a főnök ur rárivalt: *Takarodjék ki, ne sározza be a szőnyegemet!* (A szőnyeg nem is a főnök uré, az iróasztal is közvetlen az ajtó mellett van, no meg nem is ő takaritja a szőnyeget, egyébként pedig nem is volt sáros idő.) És bizony a főnök ur nem irta alá a becses nevét! A szegény asszonynak odébb kellett állani, szén nélkül.

Elképzelhetik azt a fájdalmat, amit a fiatal asszonyka érzett s még hozzá odahaza sem volt pénz, amin más helyről szerezhetett volna be tüzelőt. *Kölcsönszénnel fütötte be szobáját.* Mert bizony, ha *a férj 18 nap alatt 24 koronát keres* (amire még bővebben kitérek), *bizony nem lehet pénz készenlétben, hogy kereskedőtől vásároljanak szenet.*

Ehez hasonló esetek előidézéséhez Vojnár ur bőven hozzájárul és sok békés családi élet feldulásának ő az okozója. Sokszor megtörténik, hogy egyenesen a koplalásra vannak azok a családok elitélve, akiknek férjük a fizetés *napján és órájján* nincsenek helyben, mert a főnök ur 3—4 napig is jogtalanul tartja férjeink keresetét, fizetését magánál! *Egyébként e két ur tendenciózusan szitja az elégedetlenséget a személyzet között és tüntetőleg kiemelik a besugókat, mert van ebből a fajtából is bőven.* Szövérfi ur, a főnök helyettes, nem rösteli magát s azzal hivalkodik, hogy akire neki a foga fáj, az kap olyan fordulót, hogy azután az egész családnak felkophat az álla. (És ha ezt a felsőbbség nem akarja elhinni, tessék utána nézni a szolgálati beosztáskönyvben.) És igy történik azután meg, hogy 12 szolgálati

nap után, közben 6 nap pihenővel, tehát 18 nap alatt jönnek létre a 24 koronás keresetek! Azonban azok a kartársak (habár kevesen vannak), akiknek az egyéni izlésükkel nem jön ellentétbe a „koronka“ (koronácskák) különböző irányu görditése, azok tizennyolcszor egymásután teszik meg az Igló—Ruttka fordulatokat, ami tizennyolcszor 5 koronát jelent. (A szolgálati beosztáskönyben ez is megtalálható.) Szövérfi urnak van egy „Rosztopsin“ névre hallgató adjutánsa, a főtalpnyaló, máskülönben irodakezelő volna, de a személyzet előtt „négy koronás vezénylő tiszthelyettes“-nek ismerik.

Ez az uri ember minden további nélkül megfogja az embereket, megpumpolja, sört, bort fizetett magának s eldicsekszik azzal, hogy ő csinálja a szolgálati beosztást, amit Szövérfi helyben hagy és alá ir!

Vannak azonban vonatkisérők, akik 18—30 év óta állanak a vasut szolgálatában, akiknek semmi okuk a „korunkák“ görditésére, sőt ha illetéktelen levonások történnek, hát még tiltakozni is mernek. Ezeket az egyéneket pedig a folytonos iskolával, a kifizetés időn tuli halasztásával és sok más meg nem engedett eszközökkel bosszantják.

Áprilisban történt meg — aminek fültanuja voltam —, hogy egy kalauz egy irodaaltiszttel jött ki a *„restiből“*, amit Vojnár főnök ur meglátott s ráförmedt az irodaaltisztre, *hogy nem szégyenli-e magát egy kalauzzal egy asztalhoz leülni?* Egy vonatvezető is hallotta ezen kitételt, aki nem röstelte magát és megkérdezte a főnök urtól: hogy az irodaaltiszt az más ember, avagy olyan rossz véleménye van a kalauzok felől? Erre Vojnár ur egyszerüen letagadta, amit mondott, bárha többen is hallottuk. Én azt hiszem, ha ilyen és ehez hasonló dolgok adják elő magukat, nem is szólva a nyomósan megindokolt szabadságkérések megtagadásáról, amit a személyzetnek sürgönyileg kell kérni saját pénzükön az üzletvezetőségtől, meg fogják érteni, hogy miért hagyják oda férjeink a szentkoronások szövetségét. Azt gondolom tehát, hogy nem tuloztam, amidőn fentebb azon szavaimmal éltem, hogy amit férjeinknek velünk együtt ki kell állni, egy kissé sok. Mert ezek a jellenségek oda hagynak következtetni, mintha a *vonatkisérő személyzet csak kegyelemből volna alkalmazva s az aranygallérosok pedig azért, hogy zsarnokoskodjanak fölöttük!*

Legkevésbé sem vagyunk érzelgősek, hiszen megszoktuk már rég, hogy férjeinkkel együtt nélkülözünk és ne panaszkodjunk, *azonban igenis az elkeseredés* tör ki belőlünk, mert már nem véltünk semmi reményt s azt gondoltuk, hogy a vasutasnak nincs sehol sem igaza. És önök nem is gondolhatják, mily megkönnyebbülést jelent számunkra az a tudat, hogy szenvedéseinket végre valahol meghallgatják, megismertetik az illetékes körökkel, anélkül, hogy valakinek is rettegnie kéne a közvetlen *felsőbbség bosszujától*...

Eddig a levél. Van valakinek az iglóiak közül kedve a szentkoronás szövetségbe belépni? Avagy Iglón is látják már a hitvány vasutas-bolonditást?

Mit nyujt a Konzum a vasutas asszonyoknak?

(*Egy proletár asszony levelei.*)

I.

Kedves olvasónőm! Bárha nem ismerem önt, mégis biztosra veszem, hogy amit elmondani akarok az önt is érdekelni fogja. Ön valószinüleg családanya, s még valószinübb, hogy a férje oldalán nehéz küzdelmet viv az élettel. Azt is tudom, hogy kora reggeltől késő estig kinlódnia kell, hogy kicsiny háztartását rendben tarthassa. Az is bizonyos, hogy csak a legnagyobb takarékosság mellett képes háztartását férje csekély keresetéből egyensulyban tartani, de emellett folytonosan reszketnie kell ama gondolattól, hogy férje keresőképessége megakad és azután az oly nehezen egyensulyban tartott háztartási rend felbomlik. Csak egy pár napos betegség vagy baleset forduljon elő és nyomban szükség és nélkülözés üt tanyát hajlékában.

Férje szükös keresete nem engedi meg, hogy egy kevéske pénzt tehetne félre a rossz napokra. Nem marad más hátra, mint adósság csinálás mindenütt, a péknél, a mészárosnál és füszerésnél egyaránt.

Hogy ez azután mit jelent, azt ön tudhatja már tapasztalataiból.

Nemcsak azt, hogy ön hosszu időre ahoz az üzletekhez van kötve, ahol egyszer-másszor hitelbe kellett vásárolnia, bár ne is feleljen meg önnek az áru, bár tudatában legyen is annak, hogy rosszabbul szolgálják ki, mint bármely más vevőt, de tapasztalhatja azt is, hogy a hentes éppen önnek adta a kevésbé friss árut, a mészáros még egyszer annyi nyomatékot ad önnek, mint másnak, s mindezt drágábban fizetteti is meg önnel, akinek mindezt szótlanul kell eltürnie. De a legrosszabb az, hogy alig bir ebből az állapotokból kivergődni.

Ki hitelez?

Nem a nagy, termelőképes üzletek, hanem *a kicsiny, tőkenélküli boltok*, amelyek az előbbiekkel nem birnak versenyezni és hitelnyujtással igyekeznek maguknak vevőközönséget szerezni.

Természetes, hogy ilyen hitelezési üzletek veszélylyel járnak, mert már nem egy adósnak veszett nyoma.

Ez a veszély kényszeriti a boltosokat arra, hogy áruikat még drágábban mérjék ki, azaz hogy a becsületes vevők fizessenek a rossz fizetők helyett is.

Ily módon megesik, hogy a tuldrága áruk alakjában adóságaikat már régesrég kamatos-kamattal visszafizették, de készpénzzel még egy fillért sem törlesztettek belőle.

Ha azután még a régi adósságot növelni is kénytelen valaki, akkor sohasem jut már az illető zöld ágra.

És ekkor már teljesen mellékes, ha az ön férje még olyan derék és józan ember és ha ön még olyan takarékos háziasszony is. Itten már semmi sem segit egyhamar.

Hogyan segithet magán a vasutas?

Ezek az állapotok mélyen jellemzik a mai társadalmat és csak ennek a társadalomnak eltünésével fognak a szociális és gazdasági viszonyok is megváltozni.

De addig is van már egy módja annak, hogy a kisemberek háztartását az élet hánytorgatásával szemben megvédhessük. A vasutasság ma már abban a helyzetben van, hogy félre tehet egy-két szükség garast, amely azután támaszul szolgál a nehéz időkben.

A vasutasságnak csak tudatára kell jutnia ama

bevásárlási erőnek,

amelynek birtokában van. Ezt az erőt kell ügyesen felhasználnia, hogy ennek révén még egyéb előnyöket is szerezhessen.

Ön most csodálkozni fog, hogy az az egy pár száz korona, amely egy-egy vasutas család élelmezésére fordítható, olyan nagy hatalmat képviseljen?

Nem, ez egymagában még nem. Ez csak egy porszemet képez gazdasági életünk forgatagában. De tessék csak egyszer megfontolni, mennyit keresnek azok a vasutasok, akikkel ön mindennap érintkezik és hogy mennyit adnak ki ezek. És ekkor, ha nem is lakik ön nagy városban, olyan összegekre fog bukkani, amelyek minden további nélkül is megfogják önt győzni, hogy a vasutasság fogyasztó képességében óriási erő van elrejtve. Ez az erő elforgácsolódik, ha a kereskedőknél vásárolunk és csak azt érjük el vele, hogy egyesek érdekeit mozditjuk elő. De ez az erő összegyüjtve kiapadhatatlan forrása lehet a jólétnek és a haladásnak.

Az eszköz erre a célra a fogyasztás szövetkezeti szervezése: *a Konzum-egylet.*

II.

Miképpen működik a Konzum?

Olvasott ön már valamikor egy-egy hirdetést az ujságban, amelyben egy-egy gyáros ajánlkozik, hogy magánosoknak 5 kilós csomagokban kávét, kakaót, szappant stb. küld szét olyan árban, amely jóval olcsóbb mint bárhol másutt? S talán megesett önnel az is, hogy többedmagával meghozatta ezt a csomagot s megosztozkodtak rajta? Lám, ebben az esetben önök ugyanazt cselekedték, amit a Konzum állandóan cselekszik.

Önök a

közös és nagybani vásárlás előnyeit

kihasználtak és a haszon, amely a közvetitő kereskedő zsebébe folyott volna, a saját zsebükben maradt.

Képzelje már most el, hogy valamely helységben egy pár száz vasutas elhatározza, hogy szükségleteit közösen fogják beszerezni. Legelsőben is egy közös pénztárba fogják filléreket összerakni, amig elegendő pénzük lesz együtt. Akkor azután megbizzák valamelyiköket, hogy vásároljon egyenesen a nagykereskedőnél vagy a gyárosnál élelmicikkeket.

Ha megérkezett az áru, szétosztásra kerül. Ez már azután nem olyan egyszerü, mint az 5 kilós postacsomagnál. A résztvevők nem minden egyes tagja akar minden áruból vásárolni és hozzá egyforma mennyiséget. Meg nem is szándékoznak nagyobb készletet felhalmozni otthonukban, hanem azt szeretnék, amiként szokva voltak a szatócsnál is, hogy legyen olyan helyük, ahol bármikor és annyi árut vásárolhassanak, amennyire éppen szükségük van.

Kénytelenek lesznek tehát egy helyiséget bérelni, berendezni, elárusitót alkalmazni és ily módon az árut készfizetés ellenében elárusitani.

Az első befizetett összeg ugyanis nem tekinthető ugy, mintha az árut már eleve kifizettük volna, mert különben minden egyes nagybani bevásárlásnál össze kellene szedni a bevásárláshoz szükséges összeget, hanem ezt az előre befizetett összeget üzemi tőkének kell tekinteni, amely mindaddig a Konzumban maradt, amig az illető tag a Konzum-egylet kötelékében marad.

Ennek az *üzletrésznek* a nagyságát a mindenkori alapszabályok állapitják meg.

Hogyan alakulnak az árak a fogyasztási szövetkezet árudáiban? Hogy a nagybani bevásárlás mellett olcsóbb az áru mint a szatócsnál, az már világos. De — azt fogják erre sokan megjegyezni — az áruda bére, a tárnok fizetése és a többi kiadások nem fogják-e a hasznot felemészteni? Hát ez bekövetkeznék, ha a Konzum is olyképpen gazdálkodnék, mint a kiskereskedelem.

(Folytatjuk.)

LEVELEZÉS.

Rákos-rendező. *(Közhivatalnok Potincza?)* Néhány hete annak, hogy Potincza urat megkiméltük attól, hogy nyilvánosságra kerüljön bizonyos kényes természetü *„kis diványügy“*, meg hogy milyen különös módon megy végbe a *„galambok etetése“* az állomáson.

A Magy. kir. államvasutak első modern raktárának főnökéről van szó, aki a tágas és (Rurik, volt állomásfőnök elbirálása szerint) olyan raktárnak főnöke, ahol meg van a mód a passziv rezisztencia lehetetlenné tételére.

Igaz, hogy Potincza ur most is azon fáradozik, hogy legyen passziv rezisztencia s ha a munkások nem teszik, ugy helyettük *Potincza ur teszi meg.* Itt meg kell jegyeznünk, hogy jól tenné a Máv. igazgatósága, ha ezen állitásunkról a helyszinen meggyőződést is szerezne.

Ezen kiváló sikereket Potincza ur a következőkkel biztositja magának: a munkások folytonos zaklatásával, a régi munkások

elhelyezésével, a csupán gyakorlatlan, fiatal raktári munkások alkalmazásával olyan szép torlódásokat tud előidézni a *„tulipánraktárban“*, hogy csak ugy prüszköl bele még az állomásfőnök is.

Potincza ur igy számit: ha a *szocialistairtás* leple alatt Wukov állását meg tudom renditeni, ugy két legyet ütök egy csapásra!

Ha ezen igazán nem illő eljárásáért a többi tisztviselők kérdőre vonják, akkor Potincza ur azt mondja: *eddig is üldöztem a munkásokat, ezentul is meg fogom tenni*, még ha a Magyar Vasutas megtámad is érte. Az én gyomromban helye van mindennek, mert ez az *ütés is a kenyérkeresethez tartozik.*

Azonban a munkások Potincza ur kirohanásait más egyebeknek is tudják be. A kirohanásokat bizonytalan időben — a lóversenyekkel és az ezzel egybekötött kellemetlenségekkel egyidőben szokta rendezni. Amikor a biztos favoritok Alagon vagy a pesti lóversenyen lemaradnak, vagy ha Potincza ur számitásai *csehül* ütnek ki, akkor jaj a szegény raktári munkásoknak!

Azelőtt, mondjuk az 1905/6-ik években, még tudtak magukon a raktári munkások segiteni azáltal, hogy szemet hunytak, ha esténként egy-egy szép leány került a pasához s azután *„az ajtó becsukódott“*. A nagy, haragos főnök ur másnapra azután már türhető arcot vágott.

Most már csak egy körülmény van, amikor a hatalmas kényurat jó kedvében lehet látni: ha nagy a kocsirakomány versenylovakkal.

A nemes állatok ki- és berakásánál ott található Potincza ur az állomáson, legyen az reggel 4 órakor vagy tartson az egész éjszakán át. A lovászgyerekek podgyászát a legnagyobb figyelemmel és gonddal rakatja be, noha nincs az egész állomáson egy podgyászhordár sem, akit ezért megfizetnének. De még a kocsikapcsolók, raktármunkások, meg a többi kisemberek sem kapnak *„borravalót“*. Tudja a hekuba, ki részesül ebben...

Ilyen és ehez hasonló számtalan eset után szégyenletes, hogy a köznek ilyen hivatalnoka van. Szégyenlik már magukat a hivatalnok-kollégái is, de Potincza ur mégis azt hajtogatja, hogy *„az én gyomrom befogad mindent“*. Ha a munkások rámutatnak a diványügyre, ugy ez is *„a kenyérkeresethez“* tartozik.

Munkások! Ti ne piruljatok, hiszen *ti* erről nem tehettek.

Ruttka. *(Öt és fél nap.)* A pályafentartómunkások annyira ki vannak téve a gorombaságoknak, hogy már csordultig a kehely. Egy lakatos kartársunk, aki Szucsányban lakik, a munkásvonattal jár be Ruttkára, amely mindig háromnegyed 7 órakor érkezik. A tisztelt pályafelvigyázó ur azonban már hét óra előtt 20 perccel megkezdi a névsor felolvasását, tehát a fentjelzett kartárs ilyenkor még nem lehet jelen, de mindig be megy jelenteni, ha megérkezett. A felvigyázó ur, ha jó kedve van, be is irja a napot, de némelykor olyan rosszkedvü, hogy *„elfelejti“*. Igy hát megesett a fentjelzettel, hogy minden hónapban hiányzott 1—2 napja. A mult hónapról is elmaradt egy napja, amelyet erre a hónapra kellett volna átirni. És most mit tett a felvigyázó ur? Nemhogy a mult hónapról elmaradt egy napot beirta volna, de még erről a hónapról is elvont tőle 4 és fél napot, amelyen dolgozott az illető. Ez most már 5 és fél nap. De lássuk csak a pályafelvigyázó gorombaságait is, amelyeket már nagyon jól begyakorolt Ksodnál. Többek között a fentjelzettet lehordta mindennek, mivel kérni merte a keresetét. Azt mondta: *mit gondol, taknyos, kell nekem a maga pénze? Különben, ha nem tetszik, itt a könyve és 9 órakor jöjjön a pénzéért!* Persze, a fentjelzett lakatos nem hagyta annyiban a dolgot, felment az osztálymérnökséghez és követelte a 14 napi felmondási időre járó bért is. Itt azt a választ kapta, ha el akar menni, fizesse a pályafelvigyázó a 14 napot, különben is az osztálymérnökség nem tud semmit a felmondásról, ami pedig csakis az ő tudtával történhetik, éppen ugy, mint a felvétel. Menjen az illető a munkájához, dolgozzék tovább, ha el akar menni 14 nap mulva, elmehet, ha akar maradhat, mert felmondva a munkája nincs. Már most azonban még mindig nem tudjuk, hogy ki fizeti ki a megdolgozott 5 és fél napot?

Társadalomtudomány.

A szociáldemokrácia és a vallás.

A szociáldemokráciának is megvan a maga imperialisztikus (hóditó) politikája. Nem földterületek után sóvárog, ahol barbár embereket lenyügözhet, hanem az elnyomottak millióit igyekszik meghóditani, hogy rabszolgaságukból megszabadulhassanak.

E nagy hóditó munkában szembekerül a szociáldemokrácia az uralkodó osztály minden hatalmával. Nem kerülheti ki az összetüzést az egyházzal sem. Nem kell a szociáldemokráciának támadnia, mégis — amin meg se ütközünk — mindig a támadás célpontja. Nem kérünk kegyelmet a támadó hatalmasságok egyikétől sem, mert magunk sem kegyelmezünk senkinek. Nem is kegyelmezhetünk.

Az uralkodó osztály ragaszkodik a *munkátlanság jogához* — mig éppen e jogot a proletárság a *munka* jogának biztositásával meg akarja semmisiteni.

E kemény harcokban senki sem maradhat tétlen. A társadalomnak minden kis porcikája megérzi e két jognak, e két világnak folytonos mérközését.

Az uralkodó osztály minden emberét, minden intézményét sorba állitja a proletárság ellen. Nem vonhatja ki magát a csatából senki és semmi sem. Az egyház is nem véletlenül keveredik bele az uralkodó osztály és a munkások harcába. Nem állhat ellent a kényszernek, amely az uralkodó osztály hangos vagy néma parancsából szakad reá.

A főpapokat a kormány ajánlatára nevezik ki — vagy a gazdagok választják a maguk befolyásával —, az alsó papság teljesen alá van rendelve a főpapságnak vagy az államnak a fizetéskiegészités következtében.

Ha a papság maguktól a hivektől függ, a lefelé való felelősség érzete szemérmetesebbé, önérzetesebbé teszi a papságot és mérsékli a felfelé való talpnyalást, de azért nem szereli le a papságnak azt a szándékát, hogy ellenünk ne hadakozzon egyáltalában.

A szociáldemokrata követelések, amelyek degradálni akarják az egyházakat kiváltságos pozíciójukból az egyenjoguságra, mélyen keresztül hasitják az egyház érdekeit. Téves volna azt hinni, hogy a szociáldemokrácia a vallás ellen tilalmat akar kimondani. Nem!

A szociáldemokráciának az programmpontja, amelyik követeli, hogy az iskolákból szedjék ki a hitoktatást, *a vallásszabadság legteljesebb* védelmére szól.

Vallása mindig volt és mindig lesz az embereknek. A vallástalanság lehetetlen állapot. Lehet valaki vallásos, de amellett hitetlen is. A modern ember, akinek igen sokszor fejére zuditják a vallástalanság vádját, nem vallástalan, hanem csak *hitetlen.*

A kettő között lényeges a lélektani eltérés. A hivő mások benyomásait, tapasztalatait, tévedéseit összesiti vallásában, a *hitetlen vallásos* ember a maga közvetett vagy közvetlen tapasztalatait, tévedéseit foglalja össze vallásában. A hivő *szavaknak* hisz, a modern, vallásos ember meg csak tapasztalatoknak. A hivő elhiszi azt is, ami a tapasztalat világán kivül esik, tehát a metafizikait, a természetfölöttit, a modern ember meg csak azt fogadja el létezőnek, ami a létezés jelével, a hanggal, a szinnel, az izzel életjelt tud adni magáról.

A modern ember kezével, szemével, füleivel szerzi vallásának elemeit, mig a vallásos hivőinek csak jóformán a képzelete dolgozik vallása összeállitásán. A modern ember vallása a mindennapi életben terem ama finom, éles benyomásokból, amelyek hidegben, melegben, szárazságban, nedvességben, örömben, bánatban, munkában és pihenőben, szabadságában és elnyomottságában agyába szöknek. Ami nincs meg az ember életében, nem szövődhet bele a modern ember vallásába. Az élet sokféle szinének egybeolvadása, lármás és rikitó hangjainak együttes zenei szólama, édes és facsar izeinek összessége a világ vagyis társadalmi felfogás egészében vallássá forrnak össze. Ennek a modern vallásnak nagy tanitómestere: az élet.

Ezt a vallást meg lehet szerezni, de átadni nem lehet. Az élet hordja, embertől emberhez, kunyhóról kunyhóra, palotáról palotára, de más hiába avatkozik az élet e munkájába, csak torz munkát végezhet.

Természetes, hogy ez a vallás nem szorul az egyházi papokra. Vannak papjai e hitetlen hitnek is, de csak közönséges munkások. A műhelyben piszmognak a kenyérért, mint a legelsők és legutolsók. Laboratórium, szerkesztőség — műhely és a sok hely mind, ahol dolgoznak, uj temploma az uj vallásnak.

Nem istenkáromlás az imája az uj emberek uj vallásának — hanem *a munka közössége.*

A munka közössége sokszor közös harcokat szit. A harcból senki se vonhatja ki magát. Csatázni, harcolni a tőke ellen — ez a vallás fő alapelve. Istenről, ki mit hisz, teljesen mellékes.

A harc alól senki ki nem bujhat s azért mindenki felelős, hogy a harc idején hol volt, hol csatázott. Arról tartozik számot adni, hogy a csatáért mit áldozott. De azért senki sem vonhatja kérdőre, ha imádkozott az istenhez, ha nem. Joga van hinni, joga van nem hinni is. Joga van imádkozni, nem is.

A szociáldemokrácia nem ismerve el a vallás kényszerét, de nem is követel vallástalanságot. Az magánügy. Joga van mindenkinek azt szeretni, amit szeret. Hinni, amit hisz. Nem hinni, amit nem hisz.

Az egyház mégis méltatlankodik ellenünk. Nem csoda. Az egyházra existenciális kérdés, hogy mindenki higyjen. A pápa minden hivővel veszit egy-egy péterfillért, az egyház minden tagjával egy adózót. Nekik életérdekük, hogy a hivők eltartsák őket.

Nem istent féltik a szociáldemokráciától a papok — hanem a földi javakat.

Ha csak az istent vesztenék el — nem zakatolnának —, de a biztos, gondtalan élet forog kockán.

Az egyház is védi a „munkátlan“ hasznot a munkától való félelmében. Istennel hadakoznak a munka ellen. A lelkek rabszolgasága, a munkaerő jogtalansága egy testvérek. Ezt a kettőt oltalmazza az egyház, hogy utját állja a szociáldemokrácia hóditásainak, amelylyel a szabadságot és a munka kötelességét viszi előre az elnyomatás és a munkátlanság szabadsága ellen.

Minden felvilágosult, öntudatos vasutasnak ott a helye az általános, titkos választójogért küzdő munkások sorában!

A drágaság

okozza a nyomort, a betegségeket és a korai halált, amint azt az alábbiakban számszerüleg fogjuk kimutatni.

És pedig kezdjük közvetlenül az élelmezésen és megállapithatjuk egy rendelkezésünkre álló táblázatból, hogy Budapesten, ahol a munkás feltétlenül kell, hogy olcsóbban éljen, mint Londonban, mert az árukat innét is odaviszik, drágábban élünk, mint a világ legnagyobb városában.

A táblázat a következő:

	Londonban	Budapesten
	fillérekben	
1 kiló kenyér	28	30
1 „ liszt	37	37
1 „ marhahus	130	175
1 „ borjuhus	110	230
1 „ disznóhus	110	190
1 „ vaj	130	275
1 „ cukor	50	84
1 „ só	8	26
1 „ burgonya	30	12
1 „ rizs	40	55
1 „ sajt	120	250
1 drb tojás	10	10
1 liter tej	40	27
1 fej káposzta	15	16

Ha már most végigtekintünk e számokon, konstatálhatjuk, hogy, a burgonyát és a tejet kivéve, Budapesten minden drágább, mint Londonban, ahová pedig messze országokból, tengereken tul viszik oda az élelmiszereket. Természetes az is, hogy az oda elárusitó agrárius is nyerészkedik és ebből következtethetjük azt is, hogy a magyar agráriusok milyen uzsorára dolgoznak. A tejnél érdekes lett volna tudni, hogy Londonban is bacillusos tejet árusitanak és nem-e azért olcsóbb itt ezen árucikk. A burgonya olcsóságára — ugy látszik — befolyással van a tót kivándorlás, mert a föld megtermi, de mivel a tótok Amerikában hust esznek, tehát itt nincs annyi kereslet ezen cikkben, mint amilyen nagy a kinálat. Érdemes lett volna azt is megtudni, hogy hány cikk, mely Magyarországról szállittatott el, olcsóbb Londonban, mint Budapesten, példának emlitve a cukrot és a vajat.

De vegyünk elő egy másik statisztikát, mely szintén a „népjólétet“ a legjobban illusztrálja, akkor is azt látjuk, hogy Magyarország hátul marad. A cukor egyike a legtöbb táperőt nyujtó anyagoknak és ebből Magyarországon — Olaszországot kivéve — a legkevesebbet fogyasztanak. A cukorfogyasztás az egyes országokban a következő:

Angliában 42·03, az Unióban 35·38, Dániában 32·37, Svájcban 24·25, Skandináv félszigeten 21·35, Németországban 19·73, Hollandiában 17·80, Franciaországban 16·44, Belgiumban 15·02, Ausztriában 10·85, Oroszországban 8·78, *Magyarországban 7·11*, Olaszországban 3·39.

A legjellemzőbb a dologban az, hogy Magyarországból kivisznek cukrot és itt az államtól a kivitt cukorért *dijat kapnak a gyárosok*, csak azért, hogy Angliában harmad áron árusitsák — *a magyar* cukrot.

Statisztikusok megfigyelése az, hogy ahol drága az élelem, ott rossz is és hogy ahol rossz és drága az élelem, ott nagy a halandóság is, az természetes. Igy egy másik táblázat szerint láthatjuk, hogy *Budapesten* — a balkáni államokat kivéve — *hal meg a legtöbb ember az európai városok közül* és pedig:

	1905-ben meghalt 1000 ember közül
Schöneberg, Berlin mellett	10·1
Charlottenburg, Berlin mell.	12·9
Amsterdam	13·8
Brüsszel	14·5
London	15·6
Kopenhága és Krisztiánia	16·3
Berlin	17·1
Páris	17·6
Prága	18·9
Bécs	19·3
Varsó, München, Strassburg	20·1
Budapest	*20·6*

Ez a 20·6 élénk magyarázatul szolgál arra, hogy Budapesten mik az éhtifusz, a tulszufolt lakások és a nagy drágaság következményei.

De ez a kép még élénkebbé válik, ha a főváros *egyes kerületeinek* a halálozási arányát látjuk, mely a következő:

IV. kerület	12·3‰	I. kerület	17·3‰
V. „	15·2‰	VIII. „	18·4‰
VII. „	15·2‰	X. „	18·9‰
II. „	16·0‰	IX. „	19·9‰
VI. „	16·1‰	III. „	23·8‰

Tehát az „elegáns“, „uri“ negyedik kerületben félannyian halnak meg, mint a harmadik kerületben, ahol természetesen proletárok laknak.

Ez a halálozási arány még hátrányosabb, ha a születéseket is tekintetbe vesszük: Ezer lakosra a IV. kerületben 14·9 születés esik, a III.-ban azonban 31·4, tehát több, mint a duplája és a halálozás a több születés dacára mégis nagyobb. Még tovább menve a statisztikákban, megállapithatjuk, hogy a IV. kerületben ezer ujszülött közül az első évben 71, de a III. kerületben 169 gyermek halt el.

Ha mindezeknek a tényeknek a nyitját keressük, akkor máshol nem találhatjuk azt, mint a nagy drágaságban, a nyomorban.

A szervezett munkásság van hivatva arra, hogy életerős mozgalommal véget vessen ennek a rablóhadjáratnak, melynek több áldozata van, mint akármely nagy háborunak.

A HÉT ESEMÉNYEI.

Borzalmas vasuti szerencsétlenség hire érkezik Novarrából. A katasztrófa a Rocca Pietro-i vasuti állomáson történt. A Varalloból jövő személyvonatot, amely zsufolva volt *zarándokokkal*, a mozdonyon észlelt hiba helyrehozásáig visszatartották Rocca Pietro állomáson. Ugyanekkor tehervonat futott be a pályaudvarra, amelyet tévedésből arra a sinre eresztettek, amelyen a személyvonat állt. A tehervonat oly erővel ütközött a személyvonat utolsó kocsijába, hogy ennek kocsijai egymásra torlódtak. A szerencsétlenség következtében meghalt, illetve megsebesült személyek valamennyien olaszok Varallo környékéről. Eddig *4 halottat és 83 sebesültet*, utóbbiak között *4 sulyosan sebesültet* huztak ki a romok alul.

Haarlemből táviratozzák, hogy kedden délelőtt az ottani pályaudvaron két vonat összeütközött. *Hét utas megsebesült.*

Vasuti szerencsétlenség Szudricson. Nagyváradról irják, hogy mult csütörtökön késő este érkezett a hir Nagyváradra, hogy a szudricsi Willgerott-féle faipar-telep iparvasutvonalán a délutáni órákban szerencsétlenség történt. Kora délután a gyártelepről egy kilenc kocsiból álló sulyosan megterhelt vonat indult az államvasuti állomásra. Alig 500 méternyire a gyárteleptől a hegyi pályán a mozdony *kisiklott* és magával rántotta a töltés melletti mélységbe a fával megrakott *kilenc teherkocsit.* A gyártelep igazgatósága szükszavu táviratban jelentette a nagyváradi vasuti állomás forgalmi irodájának, hogy szerencsétlenség történt és sürgös segitséget kért. A segitség nyomban el is indult. Valószinü, hogy a mult napok esőzése következtében a hegyi pálya megrongálódott s a talaj süppedése okozta a kisiklást. A kár több ezer koronára rug.

NYILT TÉR.*)

1.

A nyugati pályaudvar öntudatos munkásai között már régen mozgalom indult meg egy szövetségi zászló létesitése érdekében.

Ideje volna, ha ez az eszme valóra válna. Ha mindegyik kartársam csupán 2 koronát áldozna erre a célra, ugy a zászló elkészitése nagyon hamar megvalósulhatna. Legfőbb ideje, hogy a sok beszédet tettek is kövessék.

Budapest, 1908 junius 2.

Vass József III., raktári munkás.

2.

Salamonnak, a bölcsnek

Budapest, Nyugatin.

Az antiszemitaságáról hirhedt Kaunitz osztrák miniszterhez egy izben beállitott egy rabbi, kihallgatást kérve. Kaunitz azonban megtagadta a kihallgatást. A rabbi nem tágitott: „Csak egyetlen egy szóra könyörgöm ő Excellenciáját, hallgasson meg.“ A bejelentő titkár azon üzenettel érkezett vissza: „Ő Excellenciája fogadja önt, de kizárólag csak *egy* szóra.“ A miniszter előtt a rabbi némán meghajolt. Kaunitz kérdezte: „Mit kiván tőlem?“ — „Hallgasson!“ volt a rabbi válasza, meghajolt és távozott.

Kedves Salamon ur! Keletnek szülötte, Nyugatinak bölcse! Audiencia nélkül kérjük: „hallgason!“ Ha már jót nem akar és nem tud cselekedni, „hallgasson!“ „Hallgasson“ a számosztályban, mikor munkástársaink előléptetéséről van szó, „hallgasson“ és agyafurt rabulisztikával ne forgassa ki sarkaiból a várakozási időről szóló miniszteri rendeletet! „Hallgasson!“ Ezt már nem kérjük, hanem követeljük. Ha már nem tud illő modorban emberekkel beszélni, gondolja meg legalább, hogy munkástársaink feleségei nem alkalmazottjai az intézetnek. Egy miniszteri rendelet előirja az emberséges bánásmódot az alkalmazottakkal, annál jogosulatlanabb az ön bánásmódja szerencsétlen megsérült munkástársaink feleségeivel, mikor pénzükért kénytelenek önhöz fordulni.

Uram! Nem kivánjuk, hogy a szerencsétleneknek vigasztaló szavakkal balzsamot csepegtessen fájó sebükre; nem kivánjuk, hogy teljesitse a miniszter parancsát, hogy kezére járjon az elszerencsétlenült hozzátartozóinak; nem kivánunk öntől semmit, csak: „hallgasson!“

Budapest, 1908 junius 2. *Egy „kartársa“.*

*) Ezen rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

MULATSÁGOK.

A temesvári vasutasok junius hó 18 án a *Polgári lövölde* összes helyiségeiben tánccal egybekötött *nyári ünnepélyt* rendeznek. A tiszta jövedelem a helyi csoport segélyalapja javára fog szolgálni. Kezdete délután 3 órakor. Belépődij személyenként 40 fillér. Felülfizetéseket lapunk utján nyugtázunk.

A Máv. keleti p. u. kocsimühely és müszaki kocsi hivatal „Viszhang“ dalköre Stark Henrik zenetanár egyleti karnagy vezetése mellett 1908. julius 5-én Pécelen a Szemereszálloda kerthelyiségében dijtekézés, világposta, hangverseny és tánccal egybekötött *nagy nyári ünnepélyt* rendez. Belépti jegy: előre váltva családjegy 2 korona, személyjegy 80 fillér. A pénztárnál: családjegy 2 korona 40 fillér, személyjegy 1 korona. A zenét az európai körutjáról visszatért hires Téglássy Gyula vezetése alatt álló zenekar szolgáltatja. Tánc reggelig. Az ünnepély kezdete délután 3 órakor. Dijtekézés kezdete délelőtt 9 órakor.

VEGYES.

Vasutassors. *Kuzela János*, 27 éves zsolnai kocsitoló tolatás közben két ütköző közé került. Nyomban meghalt. Nős ember volt. Gyermeket nem hagyott hátra.

Husbojkott Budapesten. A szervezett husipari munkások üldözése miatt ne vásároljunk *Saurek Antal* IX., Földvári-utca 9, *Kohornyik József* IX., Lónyay-utca 23, *Virág János* VIII., Illés-utca 7, *Binder István* VIII., Nagyfuvaros-utca 17, *Ritter* IX., Soroksári-utca 15 és *Szvoboda Alajos* VIII., Nagytemplom-utca 16, hentesmestereknél.

A hentesmestereknek érezni kell azt, hogy legnagyobb fogyasztó közönségüket, a munkásokat, nem szabad nekik gaz módon táncadni.

Becsületes munkás nem lesz áruló, a bojkott betartása becsületbeli dolog.

Bojkott. A temesvári szervezett vasutasok *Birkenheuer Henrik* fodrászmester üzleteit, amelyek a vasuti mühelylyel szemben és az Uri-utca 16. szám alatt vannak, a *legszigorubb zárlat alá helyezte.* Öntudatos vasutas nem jár ezekbe az üzletekbe!

A Vasuti Munkások Országos Szövetsége tagjainak *a Népszinház-Vigopera igazgatósága* a következő kedvezményeket nyujtja:

2.— koronás jegyet	1.— korona	
1.— koronás „	—.60 fillér	
—.80 filléres „	—.40 fillér	

kedvezményes árban ad.

Ezen jegyek ebben az idényben vasár- és ünnepnapon is érvényesek. Az e célra szolgáló *Egyesületi utalványok* a központi irodában (VII., Garay-utca 16, I. em. 6), valamint a következő tagtársaknál kaphatók: Keleti p. u. kocsimühely: *Kiss* Miklós. Északi főmühely: *Placsek* Adolf. Istvántelki főmühely: *Schneider* András. Nyugati p. u. fütőház: *Béres* József. Nyugati raktár: *Pohánka* András. Dunaparti raktár: *Suba* Sándor. Keleti müszak: *Halbrohr* Mór. Keleti fütőház: *Bauer* Endre.

Az *Egyesületi utalványok* ára darabonként 4 fillér.

A központi iroda.

Nyugtázás.

A piski-i helyicsoport 16-iki mulatságán felülfizettek:

Böhm Adolf 4.—, Schack Kálmán számtiszt 3.—, Groszfeld Manó 3.—, Nemes Károly tanitó 2.—, Grosz István kereskedő 2.20, Máthé József mérnök 2.—, Watye Frigyes 1.20, Bodor Mór 1.20, Ulrich Gyula 1.20, Lámpe Ferenc tanitó 1.—, Schiller Imre tanitó 1.—, Klein Arthur 1.—, Locher Tamás 1.—, Füzer József 1.—, Matiz József 1.—, Gál János 1.—, Holczer György —.80, Nagy Domoka —.70, N. N. —.60, Nuszbaum Lajos —.50, Móhr Kálmán —.40, Fischer N. —.40, Andricza József —.40, Kovács József —.30, Török Sándor —.20, Ungvári Lajos —.20, N. N. —.20, Reisz Antal —.20.

Egyben köszönetet mondunk a közreműködőknek s mind azoknak, akik hozzájárultak az ünnepély sikeréhez. *A vigalmi bizottság.*

A székesfehérvári helyi csoport 1908. évi május hó 17-én tartott kerti mulatságán felülfizettek: Ácsok szervezete 2.—, Papp József 2.—, N. N. 2.—, Klein Károly 1.—, Vohl Lajos 1.—,

Czách István 1.—, N. N. 1.—, Weisz Miklós 1.—, Grünhut Zsigmond 1.—, Kéri János 1.—, Varga László 1.—, Máksrimók József —.90, Szabadi József —.70, Sütő Ferenc —.70, Kovács János —.70, Fuják István —.50, Weiler Zsigmond —.50, Molnár Pál —.50, Kasó Antal —.50, N. N. —.50, N. N. —.40, N. N. —.40, Möhr János —.40, N. N. —.32, Hermann János —.20, Hollósi István —.20, Kósa István —.20, N. N. —.20, Engelmann Kálmán —.20, Medve Mihály —.20, Mártinkovics József —.20, N. N. —.20, Töttös István —.20, Lics Jenő —.20, Hermann József —.20, Varga Lászlóné —.20, N. N. —.20, Schefcich Ottó —.20, N. N. —.20, Bach György —.10, N. N. —.10, N. N. —.10, N. N. —.10 korona, melyért ezuton is köszönetet mond

a rendezőség.

A debreceni helyi csoport által 1908. évi május hó 16-án rendezett műkedvelői előadáson befizettek: Dankó Béla 13.—, Faragó György 6.—, Bolyó N. 4.—, Bikfalvi N. 5.—, Mikulás János 5.—, Sinkovics Sándor 4.—, Borus István 4.—, Gémeskenyérsütőde 3.—, R. L. 3.—, N. N. 3.—, Kató Imre 2.—, Rernicsek Győzőné 2.—, Tóbiás Ferenc 2.—, Szabó Mihály 2.—, Materni Károly 2.—, Bertók Imre 2.—, Drisbek Ádám 1.20, Sárközi József 1.20, Fülöp I. 1.20, Gáll I. 1.20, M. I. 1.—, Kiss Ferenc 1.—, Szolárszky Bálint 1.—, Keisz Géza 1.—, Barta Pál —.40, Kovács Béla —.20 kor. Ugy a felülfizetők mint a közreműködők fogadják ezuton is a rendezőség köszönetét.

A sátoraljaujhelyi tűzkárosultak részére a hatvani helyi csoport tagjai között meginditott gyüjtésből befolyt: A Vasuti munkások országos szövetségének hatvani helyi csoportja 10.10, Nagy Lajos 1.—, Gregus István 1.—, Városy János 1.—, Balogh Gyula 1.—, Mendok Pál 1.—, Schweitzer Sándor 1.—, Vass Gyula 1.—, Bene Vilmos 2.—, Bene Vilmosné 2.—, Bene Irma 1.—, Lantner Ferenc 1.—, Balogh Albert 1.—, Kováts Sándor 1.—, Bars Vilmos órás 1.—, Kréz Jándor 1.—, Bárány Sándor 1.—, Fülöp János 1.—, Jurasza Béla 1.—, Csekő Ágoston 1.—, Tasi József 1.—, Buzsalka József 1.—, Kertész János 1.—, Baráthy Andor 1.—, Fehér József —.60, Stekler Jenő —.60, Vulacs János —.60, Puskás Károly —.60, Stélik Gyula —.60, Csermák István —.60, Nagy Gyula —.60, Hipszky József —.40, Fehér Mór —.60, Óláh Illés —.60, Run Dezső —.60, Madár Miklós —.60 Molnár István —.60, Mocsérnyi József —.60, Danyi József —.60, Farkas Károly —.40, Simon József —.60, Geberle Gyula —.60, B. Tóth Mihály —.60, Harmath Lajos —.40, Fülöp Mihály —.50, Scheffer Béla —.20, Szalai Dénes —.50, Kovács Ferenc —.40, Povonits Jenő —.40, Bencze János —.30, Spik János —.40, Sziklai Nándor —.40, Kósa József —.40 kor.

A kaposvári vasutasok közül *a sátoraljaujhelyi tüzkárosultak részére* a következők adakoztak: Papp István 2.—, ifj. Varga Lajos 1.—, Frankovits János 1.—, Fehér Sámuel 1.—, Almási József 1.—, Berényi János 1.—, Sosterits Alajos 1.—, Magyar Nándor 1.—, Eibet Keresztély —.60, Kováts Károly —.60, Bruckmann Márton —.60, Kelemen Zoltán —.60, Rosta Antal —.60, N. N. —.60, Varga János —.60, Horváth István —.50, Baksa György —.50, Sipos Gyula —.50, Zsolnai Sándor —.50, Pleiheisz Gyula —.50, Hosszu Sándor —.50, Blahaut Péter —.40, Pelek József —.40, Horváth Ferenc —.40, Balázs András —.40, Szeim Konrád —.40, Bodai János —.40, Horváth József —.40, Magyar József —.40, Domitrovits József —.40, Deris Imre —.40, Molnár István —.40, Borsos Ferenc —.40, Schild György —.30, Schitkó Antal —.20, Varga József —.20, Kováts József —.20, Szüts János —.20, Kocsis Imre —.20. Összesen 22.30 kor.

MÁV. KONZUM-ÜGYEK.

A Máv. gépgyárának alkalmazottai folyó hó 13-án, szombaton délután 3 órakor, a *Baross-utca 133. szám* alatti Schiff-féle vendéglő kerthelyiségében

Konzum-tagértekezletet

tartanak, amelyen az igazgatóság is képviselteti magát.

Szerkesztői üzenetek.

Ksodista. Kell kapniok. Az ide vonatkozó rendelet igy szól:

Az engedélyezett éjjeli szolgálati pótlék módositása esti 9 órától reggeli 6 óráig terjedő időben legalább 6 órán át teljesitett éjjeli szolgálatért a tisztviselők, kezelőnők és tisztviselő-gyakornokok 1 korona, a többi évi fizetéssel, napidij vagy napibérrel alkalmazott állomási személyzet, valamint a vizsgáló-lakatosok 50 fillér éjjeli pótlékban részesitendők.

(1907 november hó 15-én kelt 67.714. sz. vezérigazgatósági rendelet.)

R.-Keresztur. Igazuk van. *Tövis* István csoportvezető is okosabban tenné, ha nem üldögélne a korcsmában, hanem e helyett dolgoznék. Akkor a munka is *gyorsabban* folyna. Hogy durva, azon könnyen segithetnek. Le kell szoktatni róla.

Északi főmühely. Az a multkori üzenet csupán a III. osztályra szólt, mert a többi osztályokban másként áll a dolog. Igy pl. az V. osztályban évek óta nem tapasztalt *„munkahiány“* van. A műhelyt teherkocsikkal tömik meg és igy csak egyeseknek jut munka, a nagyobb része a munkásságnak pedig — várhat, amig munka akad. Azért azonban nem kell kétségbe esnie, mert meglehet, hogy a jövő héten már tizenöt órát dolgoztatnak naponként. És éppen ez a Máv. kikutathatatlan bölcsessége.

Érsekujvári fűtőház. Ha *P. J.* mozdonyfűtő nem szokta a kölcsönzött pénzt visszafizetni, ugy ne hozzánk, hanem a birósághoz tessék fordulni. És ha ismerik *P.* eme gyöngéjét, miért adnak kölcsön neki? Ha minden eladósodott vasutas nevét ki akarnók szerkeszteni, na akkor jól néznénk ki!

D. N. Hát még *addig is* várunk.

Sociológus. Nincs terünk ily terjedelmü kérdéseket e helyütt fejtegetnünk. Az általános sztrájk körül különben is egész irodalom keletkezett. Nézete különben sem helyes.

I. A szociáldemokrata pártok csak önmaguknak görditenének akadályokat, állitanának fel mesterséges gátakat, ha a megváltozott gazdasági, társadalmi és politikai helyzethez képest fegyvereiket, taktikájukat nem változtatnák. A munkásmozgalom bizonyitja ezt.

II. Az általános sztrájkot sem sorozta a proletárság egyszerre fegyverei közé. Teoretice alig foglalkoztak vele. Auer szerint pláne: Generalstrike = Generalunsinn. De lassan-lassan előtérbe lép s ime már a szocializmus vitás kérdéseinek legfontosabbja. Értjük alatta, hogy a legelterjedtebb szakmák közül egyszerre annyian teszik le a kalapácsot, hogy nemcsak a produkció, hanem a fogyasztás is, szóval a forgalom megakad.

III. Hogy miért, mikor támad az általános sztrájk? A munkásság legáltalánosabb, legfontosabb politikai jogainak megvédésekor, kivivásakor, erőszakos kormánycselekedetkor. Szükséges a gyülekezési, egyesülési, a sztrájkjog, a választójog stb. megvédésénél vagy kivivásánál. Nem elég a tiltakozó népgyülés, az impozáns felvonulás, a passziv rezistencia, ide az ölbe tett kezek kellenek.

K. B. A föld lakóinak számát *William Petty* 1683-ban 320 millióra becsülte, mig ugyanabban az időben *Voss Izsák* bölcsész állitása szerint 500 millió ember élt a föld tekén, sőt a jezsuita tudós Riccidi *egész pontosan kiszámitotta,* hogy 100 millió embert hord a föld a hatán. Ebből is látható mennyit ér az alábbi táblázat, amelyet 1906-ban állitottak össze:

Ázsiában	lakik	826·4	millió	embe
Európában	„	417·8	„	„
Afrikában	„	133·0	„	„
Amerihában	„	154·0	„	„
Ausztráliában	„	6·8	„	„

Összesen 1538·0 millió ember.

Természetes, hogy csak a civilizált államokból állanak pontos adatok rendelkezésére. A többieknél egy pár millió ide vagy oda nem számit.

K. P. Névtelen levelét nem vehetjük figyelembe.

Több kéziratról a jövő számban.

Kiadóhivatali üzenetek.

A lakásváltoztatások bejelentéseinél kérjük figyelembe venni, hogy a bejelentés gyorsan, lehetőleg a lap megjelenése előtti hétfőn történjék.

Kérjük mindeme szabályok pontos figyelembe vevését, hogy a lap kézbesitése fennakadást ne szenvedjen. *A kiadóhivatal.*

LAPZÁRTA UTÁN.

A Máv. gépgyári munkások a pénzügyminiszternél.

A Máv. gépgyári munkások — mint ez már ismeretes — memorandumot szerkesztettek, amelyben legsürgősebb sérelmeik orvoslását kivánják. A munkások ellenségei már előre világgá bocsátották azt a hirt, hogy a pénzügyminiszter nem fogadja a memorandumot vivő küldöttséget. Erre a célzatos hiradásra a tények rácáfoltak. Ugyanis a *Máv. gépgyári munkások 25 tagu küldöttsége* szerdán délután megjelent a miniszterelnöki palotában, ahol átnyujtotta a memorandumot Wekerle Sándor pénzügyminiszternek.

A küldöttség vezetője Fábián János elvtárs volt, aki erőteljes szavakban mutatott rá azokra a sérelmekre, amelyek a gépgyár munkásait uton-utfélen érik.

A gépgyárban divó bánásmódról előadottak ugylátszik meglepték a minisztert, aki kijelentette, hogy arról még sohasem hallott. Arról van szó, hogy 15—20 éve ott dolgozó munkásokat kidobással, kirugással fenyegetnek a gépgyár falain belül. Mi is elhisszük, hogy a kitapétázott ajtókon nem hallatszik keresztül a hajcsárok komiszkodása nyomán fölhangzó jajszó.

Az emlékirat foglalkozik a fegyelmi biróság intézményével, a nyugbérpénztárral, a munkásválasztmány és az állandósitás kérdésével, valamint az akkordárak emelésével, a minimális alapbérrel, az automatikus béremeléssel stb. Ezek mind igen fontos, a munkásság életviszonyait befolyásoló kérdések, amelyekre a miniszter a szokásos *igéreteknél egyebet nem adott.* Ugylátszik azonban, hogy a gépgyári munkások maguk sem bizakodnak nagyon az egy és negyed órai kihallgatás folyamán elhangzott igéretek erejében, mert amint értesülünk, máris *nyilvános gyülést hivtak egybe,* hogy a miniszteri kijelentések után is föltétlenül szükséges szervezkedés további módozatait megbeszéljék.

A gyülést e hó 14-én, vasárnap délelőtt 9 órakor tartják meg az Elnök-utcai Illencféle vendéglőben. Nagyon helyesen cselekednek a gépgyár munkásai, ha a mind erőteljesebben megnyilvánuló *szervezkedéssel* adnak sulyt az emlékiratban foglalt kivánalmaknak.

Igy, de csakis igy remélhetnek eredményeket.

Felelős szerkesztő: **Faragó Dezső.**

Világosság könyvnyomda r.-t. Budapest, VII. Nyár-utca 1.

HIRDETÉSEK.

E rovat alatt közlöttekért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

A magy. kir. államvasutak vállalati betegsegélyző pénztára.

151353/908. A. c.

Meghivó.

A magyar királyi államvasutak betegsegélyző pénztára 1908. évi

XV. rendes közgyülését

folyó évi junius hó 14-én, délelőtt 10 órakor Budapesten — a keleti pályaudvar érkezési oldalán, az I. emeleti tanácstermében — tartja meg. Melyre a tagok képviseletére megválasztott *kiküldöttek* ezennel meghivatnak azzal, hogy a közgyülés a magyar királyi állami munkásbiztositási hivatalnak folyó évi május hó 27-én 1935. szám alatt kelt rendelete értelmében a megjleentek számára való tekintet nélkül határozatképes lesz. A közgyülési kiküldöttek a megválasztásukat igazoló és a közvetlen szolgálati főnökük által kiállitott megbizólevelüket — igazolás céljából — a közgyülésre okvetlen magukkal hozni tartoznak.

Napirend:

1. A pénztári igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak jelentése az 1907. évi zárszámadások és mérleg előterjesztése és azok alapján az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
2. Inditványok.
3. Választások.

(Az alapszabályok 24. §-ának *f*) pontja értelmében az igazgatóságba 4 rendes és 4 póttag megválasztása; továbbá az alapszabályok 27. §-a értelmében 3 rendes és 1 póttagnak választásával az uj felügyelő bizottság megválasztása.

Az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztositó pénztár közgyülésén a biztositott tagok képviseltetése céljából 28 rendes és 10 póttagnak megválasztása.

Az 1907. évi XIX. t.-c. 110. §-a szerint az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztositó pénztár közgyülésére kiküldötté vagy pótkiküldötté csak magyarul tudó magyar állampolgár választható, ellenben meg nem választható oly egyén, aki nem teljes koru, aki gondnokság vagy csőd alatt áll, vagy ki nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétség miatt jogerős birói itélettel elmarasztaltatott vagy végül, aki hivatalvesztésre vagy politikai jogok gyakorlásának felfüggesztésére itéltetett, a jogérvényes itéletben megszabott időtartam alatt.)

Első leánykiházasitó egylet mint szövetkezet. Gyermek- és életbiztositó intézet, Budapesten, VI., Teréz-körut 40—42. Alapittatott 1863-ban. Folyó évi május havában 1,658.700 korona értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 1,377.900 korona értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében 110.974·84 korona fizettetett ki. 1908 január 1-től május 31-ig bezárólag 7,944.500 korona értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 6,794.400 korona értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében a folyó évben 651.378 korona és az intézet fennállása óta 13,049.263·91 korona fizettetett ki. Ezen intézet a gyermek- és életbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.